

Bölüm 2

KADINLARIN ÇALIŞMASINA YÖNELİK TUTUM VE KARIYER İYİMSERLİĞİ AÇISINDAN CİNSİYET VE CİNSİYET ROLLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Nur TALUY¹
Jülide Ece KOSOVA²

1. GİRİŞ

“Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir” (Smith, 1968; Akt., Kağıtçıbaşı, 1999). Bir başka ifadeyle tutumlar bir kişi, nesne veya konu hakkında olumlu veya olumsuz genel bir duygu veya değerlendirmeyi ifade etmektedir (Hogg ve Vaughan, 2010). Tutumlar bireylerin algılarını ve davranışlarını etkilediği için sosyal psikolojinin en çok ilgi gören ve sıklıkla araştırılan konularından biridir.

Tutumların birtakım temel özellikleri söz konusudur. Bunlardan ilki bireyleri tepki vermeye hazırlamasıdır. Herhangi bir tutum, bir davranışta bulunmanın ilk belirtisi olabilir. Tutumların ikinci bir temel özelliği ise, bireyleri bir davranış yönünde güdüleme gücüne sahip oluşudur. Daha açık belirtmek gerekirse, bireyin bir nesne, kişi veya durum hakkındaki olumlu veya olumsuz tutumu söz konusu objeye karşı davranışının olumlu veya olumsuz olmasına zemin hazırlayabilir. Tutumların üçüncü temel özelliği de durağanlığıdır; bireylerin bir objeye yönelik tutumu kolaylıkla değişmemektedir. Son olarak tutumların temel özelliklerinden bir diğeri de değerlendirme içermesidir. Bireyler bir kişi, nesne veya durumu değerlendirmelerinin ardından ona yönelik bir tutuma sahip olmaktadır (Sakallı, 2001).

1.1. Kadının Çalışma Yaşamına Yönelik Tutum, Nedenleri ve Sonuçları

İnsanlar pek çok objeye karşı bir tutuma sahip olabilecekleri gibi, kadın ve erkeğe karşı da birtakım tutumlar edinebilirler. Kadın ve erkeğe ilişkin tutum-

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, nurtaluy@mu.edu.tr

² Araştırma Görevlisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, ecekosova@mu.edu.tr

KAYNAKLAR

- Ashmore, R. D., & Del Boca, F. K. (1981). Conceptual approaches to stereotypes and stereotyping. In D. L. Hamilton (Ed.), *Cognitive processes in stereotyping and intergroup behavior* (pp. 1-35). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bakan, D. (1966). *The duality of human existence: An essay on psychology and religion*. Chicago: Rand McNally.
- Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42 (2), 155-162.
- Bem S. L. (1977). On the utility of alternative procedures for assessing psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 45 (2), 196-205.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: a cognitive account of sextyping. *Psychological Review*, 88 (4), 354-364.
- Bem, S. L. (1984). Androgyny and gender schema theory: A conceptual and empirical integration. In T. B. Sonderegger (Ed.), *Nebraska Symposium on Motivation 1984: Psychology and gender* (pp.179-226). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Burgess, D., & Borgida, E. (1999). Who women are, who women should be: Descriptive and prescriptive gender stereotyping in sex discrimination. *Psychology, Public Policy, and Law*, 5 (3), 665-692.
- Büyükyılmaz, O., Ercan, S. & Gökerik, M. (2016). Öğrencilerin Kariyer Planlama Tutumlarının Demografik Faktörler Açısından Değerlendirilmesi: Karabük Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (7), 2065-2076.
- Carver, C. S. & Scheier, M. F. (1998). *On the self-regulation of behavior*. New York: Cambridge University Press.
- Chusmir, H. L. & Koberg, S. C. (1989). Gender Identity and Sex Role Conflict Among Working Women and Men. *The Journal of Psychology*, 122 (6), 567-575.
- Constantinople, A. (1973). Masculinity-femininity: An exception to a famous dictum? *Psychological Bulletin*, 80 (5), 389-407.
- Cüceloğlu D (2006) *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları*. (15. Baskı), İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Çıtak, A. (2008). *Kadınların Çalışmasına Yönelik Tutum: Cinsiyet, Cinsiyet Rolü ve Sosyoekonomik Düzeye Göre Bir Karşılaştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deaux, K., & Emswiller, T. (1974). Explanations of successful performance on sex-linked tasks: What is skill for the male is luck for the female. *Journal of Personality and Social Psychology*, 29 (1), 80-85
- Desai, S. D., Chugh, D., & Brief, A. P. (2012). *Marriage structure and resistance to the gender revolution in the workplace* (Unpublished manuscript). Department of Psychology, University of North Carolina, Chapel Hill, NC.
- Donnelly, K., Twenge, J. M.; Clark, M. A., Shaikh, S.K., Beiler-May, A., Carter, N.T. (2015). Attitudes Toward Women's Work and Family Roles in the United States, 1976-2013. *Psychology of Women Quarterly* 40 (1) 41-54.
- Dökmen, Z. (1991). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 81-89.
- Dökmen Z. (1999). Bem cinsiyet rolü envanteri kadınsılık ve erkeksilik ölçekleri Türkçe formunun psikometrik özellikleri. *Kriz Dergisi*, 7 (1), 27-40
- Drazin, R., & Auster, E. R. (1987). Wage Differences between Men and Women: Performance Appraisal Ratings Vs. Salary Allocation as the Locus of Bias. *Human Resource Management*, 26 (2), 157-168.

- Eagly, A. H., & Mladinic, A. (1994). Are people prejudiced against women? Some answers from research on attitudes, gender stereotypes, and judgments of competence. *European Review of Social Psychology*, 5, 1-35.
- Eagly, A. H., Mladinic, A. & Otto, S. (1991). Are women evaluated more favorably than men? An analysis of attitudes, beliefs and emotions. *Psychology of Women Quarterly*, 15 (2), 203-216.
- Edwards, V. J., & Spence, J. T. (1987). Gender-related traits, stereotypes, and schemata. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53 (1), 146-154.
- Fitzpatrick, M. J., & McPherson, B. J. (2009). Coloring within the lines: Gender stereotypes in contemporary coloring books. *Sex Roles*, 62 (1-2), 127-137.
- Geers, A. L., Wellman, J. A., & Lassiter, G. D. (2009). Dispositional optimism and engagement: The moderating influence of goal prioritization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96 (4), 913-932.
- Güldü Ö., Ersoy Kart M. (2017). Kariyer Planlama Sürecinde Kariyer Engelleri Ve Kariyer Geleceği Algılarının Rolü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 72 (2), 377 – 400.
- Günindi Ersöz, A. (1997). *Cinsiyet Rollerine İlişkin Beklenti, Tutum Davranışlar ve Eşler Arası Sorumluluk Paylaşımı (Kamuda Çalışan Yönetici Kadınlar Örneği)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Heilman, M. E. (1983). Sex bias in work settings: The lack of fit model. In Staw, B., & Cummings, L. Eds. *Research in organizational behavior* (Vol.5). Greenwich, CT: JAI.
- Heilman, M. E. (2001). Description and Prescription: How Gender Stereotypes Prevent Women's Ascent Up the Organizational Ladder. *Journal of Social Issues*, 57, 657-674.
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2010). *Essentials of social psychology*. Harlow, England: Pearson.
- ILO (2017). International Labour Office Uluslararası Çalışma Örgütü Raporu: *Towards a better future for women and work: Voices of women and men* (15/07/2018 tarihinde https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---ubl/documents/publication/wcms_546256.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Kağıtcıbaşı, Ç. (1999). *Sosyal psikoloji*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kalafat, T. (2012). Kariyer Geleceği Ölçeği (KARGEL):Türk Örneklemini İçin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (38), 169-179.
- Karadal, H. & Erdem, A. T. (2018). "Boreout Sendromunun Kariyer Uyumluluğu ve Kariyer İyimserliği Arasındaki İlişi Bağlamında Analizi Üzerine Bir Uygulama", *International Journal of Academic Value Studies* 4 (18), 30-38.
- Karadaş, A., Duran, S., Kaynak, S. (2017). Hemşirelik Öğrencilerinin Kariyer Planlamaya Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 8 (1), 1-8
- Kavuncu, N. (1987). *Bem Cinsiyet Rolü Envanteri'nin Türk toplumuna uyarlama çalışması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kluemper, D. H., Little, L. M., & DeGroot, T. (2009). State or trait: Effects of state optimism on job-related outcomes. *Journal of Organizational Behavior*, 30, 209-231.
- Kuzgun, Y. & Sevim, S. (2004). Kadınların Çalışmasına Karşı Tutum ve Dini Yönelim Arasındaki İlişi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 14-27.
- Leaper, C. & Friedman, C. K. (2007). The socialization of gender. In J. E., Grusec & P. D. Hastings (eds.). *Handbook of socialization: Theory and research* (pp. 561-587). New York: Guilford Publications.

- Lindsey, L. L. (2015). *Gender Roles: A Sociological Perspective*, New York, Routledge.
- Martin, C. L. & Halverson, Jr., C. F. (1981). A Schematic Processing Model of Sex Typing and Stereotyping in Children. *Child Development*, 52, 1119-1134.
- Olian, J. D., Schwab, D. P., & Haberfeld, Y. (1988). The impact of applicant gender compared to qualifications on hiring recommendations: A meta-analysis of experimental studies. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 41 (2), 180-195.
- Patton, W., Bartrum, D.A. & Creed, P.A (2004). Gender Differences for Optimism, Self-esteem, Expectations and Goals in Predicting Career Planning and Exploration in Adolescents. *International Journal for Educational Vocational Guidance* 4 (2-3),193-209.
- Rottinghaus, P. J., Day, S. X., & Borgen, F. H. (2005). The Career Futures Inventory: A measure of careerrelated adaptability and optimism. *Journal of Career Assessment*, 13 (1), 3-24.
- Sakallı N. (2001). *Sosyal etkiler-kim kimi nasıl etkiler?* İmge Kitabevi, Ankara.
- Sebastian, V. (2013). Gender Differences in the Attitudes towards Work Among Young Students. Cognitive and Motivational Features. *Procedia - Social and Behavioral Sciences Volume 78*, 551-555.
- Seligman, M. E. (2006). *Learned optimism: How to change your mind and your life*. New York: Vintage Books.
- Sevim, S. A. (2006). Religious tendency and gender roles: predictors of the attitudes toward women's work roles. *Social Behavior and Personality*, 34 (1), 77-86.
- Siyez, D.M. & Belkıs, Ö. (2016). Üniversite Öğrencilerinde Kariyer İyimserliği Ve Uyumluluğu İle Toplumsal Cinsiyet Algısı Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Journal of Research in Education and Teaching*, 5 (4), 279-285.
- Sökmen, A. & Aydınhan, B. (2016). Kariyer Geleceği Algısının İş Tatmini Ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Bir Kamu Kurumunda Araştırma İşletme Araştırmaları Dergisi, *Journal of Business Research-Türk*, 8 (3), 251-263.
- Tinklin, T., Croxford, L., Ducklin A. & Frame, B. (2005). Gender and attitudes to work and family roles: the views of young people at the millennium. *Gender and Education* 17 (2), 129-142.
- TÜİK (2018). TÜİK Hanehalkı İş Gücü Raporu. (15/07/2018 tarihinde www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27688 adresinden ulaşılmıştır).